

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Domstolsverkets promemoria Begäran om författningsändring när det gäller direktåtkomst till belastningsregistret

Datainspektionen har granskat förslaget huvudsakligen utifrån myndighetens uppgift att arbeta för att människors grundläggande fri- och rättigheter skyddas i samband med behandling av personuppgifter.

Datainspektionen avstyrker Domstolsverkets förslag när det gäller allmänna förvaltningsdomstolars rätt till direktåtkomst till uppgifter i belastningsregistret i fråga om nämndemän som ska påbörja tjänstgöring i de allmänna förvaltningsdomstolarna.

Direktåtkomst är typiskt sett mer integritetskänsligt än annat utlämnande och kräver därför särskilda överväganden. I Domstolsverkets promemoria saknas en fullständig behovsanalys och närmare överväganden i förhållande till hur förslaget inverkar på enskildas personliga integritet samt till hur förslaget förhåller sig till dataskyddsförordningen¹. Datainspektionen anser att det fortsatta arbetet tydligare behöver visa hur avvägningen mellan behovet av den föreslagna direktåtkomsten och integritetsskyddet har gjorts.

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning).

Direktåtkomst till belastningsregistret

Generella utgångspunkter

Lagen (1998:620) om belastningsregister, som bland annat kompletterar dataskyddsförordningen, bygger enligt 7 § på en behovs- och proportionalitetsprincip. I tidigare sammanhang har det uppmärksamats att direktåtkomst till en annan myndighets uppgifter generellt anses öka riskerna för intrång i den personliga integriteten. Eftersom ett belastningsregisterutdrag innehåller uppgifter som är av mycket känslig karaktär har integritetsaspekterna ansetts vara av central betydelse vid bedömningen av i vilken omfattning en myndighet bör medges direktåtkomst till belastningsregistret (jfr till exempel SOU 2019:19 s. 132 och s. 165 f.).

Förutom att det behöver finnas ett klarlagt behov krävs särskilda överväganden ur integritetssynpunkt, till exempel vad gäller personuppgiftsansvar, behörighetsstyrning, åtkomstkontroll samt sekretess och tystnadsplikt.

Behovsanalysen behöver fördjupas

Av Domstolsverkets promemoria framgår att det av bland annat effektivitets-skäl finns ett behov av direktåtkomst till uppgifter i belastningsregistret i fråga om nämndemän som ska påbörja tjänstgöring i de allmänna förvaltningsdomstolarna. Datainspektionen noterar att redogörelsen av behovet av direktåtkomst i huvudsak tar sikte på Sveriges Domstolar i stort. Det ges med andra ord ingen tydlig bild av hur behovet av direktåtkomst ser ut specifikt för de allmänna förvaltningsdomstolarna. I avsaknad av sådan information saknar Datainspektionen tillräckligt underlag för att ta ställning till hur behovet till den föreslagna direktåtkomsten ser ut. Datainspektionen anser att behovet behöver klargöras ytterligare, eftersom det annars saknas underlag för att bedöma om bland annat de effektivitetsvinster som den föreslagna direktåtkomsten innebär väger tyngre än integritetsintresset.

Integritetsanalysen behöver fördjupas

I promemorian anges att Domstolsverket har tagit fram ett administrativt stöd för hantering av nämndemän, Nämndemannastödet. Domstolsverket vill införa en funktion i Nämndemannastödet som genom direktåtkomst ger domstolarna tillgång till uppgifterna i belastningsregistret genom ett helt digitalt förfarande. Domstolsverket anger bland annat att det blir möjligt att inskränka möjligheten att beställa belastningsregisterutdrag till de personer som ska registreras i Nämndemannastödet.

Datainspektionen uppfattar det som att de särskilda överväganden som har gjorts ur integritetssynpunkt har sin grund i de funktioner som Nämndemannastödet erbjuder. Det är positivt att Domstolsverket har uppmärksammat sådana tekniska och organisatoriska åtgärder som främjar skyddet för personuppgifter. Inspektionen kan dock utifrån den information som finns i promemorian inte uttala sig närmare om hur Nämndemannastödet förhåller sig till de krav som följer av dataskyddsförordningen, till exempel vad gäller nivån på informationssäkerhet och utformningen av tekniska funktioner. Datainspektionen saknar även en beskrivning av vilka risker för intrång i den personliga integriteten som den föreslagna direktåtkomsten kan medföra och behovet av säkerhetsåtgärder för att minska sådana risker.

Datainspektionen vill mot bakgrund av Domstolsverkets förslag särskilt lyfta fram följande. En grundläggande förutsättning för att kunna efterleva bestämmelserna i dataskyddsförordningen är att det är tydligt vem som är ansvarig för en viss personuppgiftsbehandling, bland annat för att de registrerade ska kunna utnyttja sina rättigheter enligt dataskyddsförordningen. Det framstår som att funktionen i Nämndemannastödet, som är tänkt att ge domstolar tillgång till uppgifterna i belastningsregistret genom direktåtkomst, innebär att domstolars hantering av belastningsregisterutdrag framöver kommer att förändras på ett betydande sätt. Med anledning av denna förändring anser Datainspektionen att det som ett led i integritetsanalysen är angeläget att beröra om de allmänna förvaltningsdomstolarnas ansvar utifrån dataskyddslagstiftningen kan komma att förändras och i så fall på vilket sätt. Datainspektionen saknar överväganden i denna del.

Datainspektionen vill avslutningsvis uppmärksamma Domstolsverket på att det finns en skyldighet för en personuppgiftsansvarig att ta fram en konsekvensbedömning om till exempel risken med en pågående behandling ändras och, i vissa fall, lämna in ett förhandssamråd till Datainspektionen i god tid innan en behandling påbörjas.

Detta yttrande har beslutats av enhetschefen Charlotte Waller Dahlberg efter föredragning av juristen Max Blidberg.

Charlotte Waller Dahlberg, 2019-07-10 (Det här är en elektronisk signatur)